

Handläggare
Susanne Rydberg-Lif
Telefon: 0850805097**Till**
Hässelby-Vällingby stadsdelsnämnd
2021-02-11

Remiss av promemoria - Utbetalning av ersättning för personlig assistans endast vid tillstånd

Remiss från kommunstyrelsen, Dnr KS 2020/1767

Förslag till beslut

Hässelby Vällingby stadsdelsnämnd godkänner förvaltningens svar på remissen och överlämnar det till kommunstyrelsen.

Sammanfattning

De föreslagna ändringarna för utbetalning av ersättning för personlig assistans ska göra det möjligt för både Försäkringskassan och kommunen att neka en assistansberättigad utbetalning av ersättning för personlig assistans som utförts inom en yrkesmässig verksamhet utan tillstånd. I promemorian föreslås även ändringar som medför skyldighet för Försäkringskassan och kommunerna att informera Inspektionen för vård och omsorg (IVO) när en enskild kan antas bedriva verksamhet med personlig assistans utan tillstånd. IVO föreslås även få en skyldighet att informera berörda kommuner när ett tillstånd att bedriva personlig assistans återkallas. Ändringarna föreslås träda i kraft den 1 november 2021.

Bakgrund

Assistansreformen, som trädde i kraft den 1 januari 1994, har medfört stora möjligheter till självbestämmande och inflytande över den egna livssituationen för personer med omfattande funktionsnedsättningar. Med personlig assistans avses enligt 9 a § första stycket lag (1993:387) om stöd och service till vissa funktionshindrade (LSS), ett personligt utformat stöd som ges av ett begränsat antal personer åt den, som på grund av stora och varaktiga funktionshinder, behöver hjälp med grundläggande behov. Assistansersättning beviljas den person som behöver personlig assistans i genomsnitt mer än 20 timmar i veckan. När assistansersättning beviljas har staten ett helhetsansvar för den personliga assistansen, utom för de första 20 assistanstimmarna per vecka som alltid bekostas av kommunen.

En enskild person som yrkesmässigt bedriver verksamhet med personlig assistans måste enligt 23 § LSS ha tillstånd från IVO. Kravet på tillstånd gäller oavsett om insatsen personlig assistans har beviljas av kommunen eller av Försäkringskassan genom statlig assistansersättning enligt socialförsäkringsbalken (SFB).

Försäkringskassan kan neka att betala ut assistansersättning direkt till en anordnare som bedriver verksamhet utan tillstånd. Däremot är det enligt gällande lagstiftning inte möjligt att neka utbetalning till den försäkrade även om denne anlitar en anordnare som saknar tillstånd. Anordnare som saknar tillstånd att utföra personlig assistans kan därmed få assistansersättning, så länge ersättningen förmedlas av den försäkrade. Försäkringskassan har i en skrivelse till regeringen (S2019/04662) fört fram att det behövs en ändring för att myndigheten ska kunna neka att betala ut assistansersättning för assistans som utförts i verksamheter utan tillstånd.

Ärendets beredning

Ärendet har beretts inom Avdelningen för vuxna i samverkan med Avdelningen för barn och unga, Hässelby-Vällingby stadsdelsförvaltning.

Ärendet

I socialdepartementets promemoria föreslås i huvudsak följande lagändringar:

Utbetalning ska inte ske om tillstånd saknas

Assistansersättning ska som huvudregel inte betalas ut för personlig assistans som har utförts av en enskild verksamhet som har bedrivits utan tillstånd. Om verksamheten under avtalstiden har haft ett tillstånd som återkallats, eller på annat sätt har upphört att gälla, ska ersättning ändå betalas ut för assistans som har utförts innan den assistansberättigade har underrättats om att verksamheten saknade tillstånd. Rätten att neka utbetalning ska gälla både vid kommunalt ekonomiskt stöd till skäliga kostnader för personlig assistans och vid statlig assistansersättning.

IVO ska underrätta Försäkringskassan och berörda kommuner om ett tillstånd återkallas

IVO ska underrätta Försäkringskassan och berörda kommuner om beslut att återkalla ett tillstånd för en enskild att bedriva verksamhet med personlig assistans eller att tillfälligt förbjuda sådan fortsatt verksamhet.

Försäkringskassan och kommuner ska anmäla verksamheter utan tillstånd

Försäkringskassan och kommuner ska anmäla till IVO om det finns anledning att anta att en enskild bedriver verksamhet med personlig

assistans utan tillstånd. Det kan också finnas situationer där det är oklart om den verksamhet som uppges bedriva den personliga assistansen faktiskt är den som också gör det. För att IVO ska kunna genomföra sitt uppdrag är det viktigt att de uppmärksammas på dessa situationer.

Assistansberättigade och anordnare ska få stöd i att utforma avtal om personlig assistans

Regeringen bör lämna i uppdrag till Socialstyrelsen att i samråd med Försäkringskassan att analysera vilka frågor som kan vara viktiga för anordnaren och den assistansberättigade att reglera i ett avtal om köp av personlig assistans samt ta fram information om betydelsen av att dokumentera avtalsvillkoren skriftligt.

Försummad anmälningsplikt ska inte leda till nekad utbetalning

Det bör inte införas en bestämmelse som innebär att utbetalning av assistansersättning ska nekas i fall där en kommun eller region har försummat att anmäla till Inspektionen för vård och omsorg att den bedriver assistansverksamhet, eller i fall där en assistansberättigad som anställer sina egna personliga assistenter inte har anmält detta.

Konsekvenser för kommunerna

Avsikten med förslaget om att ekonomiskt stöd till personlig assistans inte ska kunna betalas ut till den assistansberättigade om han eller hon anlitar en anordnare som saknar tillstånd är att begränsa möjligheten att kringgå kravet på tillstånd för att bedriva verksamhet med personlig assistans. Förslaget innebär en inskränkning i den kommunala självstyrelsen. Denna inskränkning gäller bara utbetalningar till anordnare som saknar tillstånd och bedöms vara proportionerlig i förhållande till förslagets avsikt om att upprätthålla kravet på tillstånd för att bedriva verksamhet med personlig assistans.

Förvaltningens synpunkter

Förvaltningen anser att de föreslagna lagändringarna är mycket bra. De kommer bidra till en ökad rättssäkerhet för enskilda, att endast anordnare som har tillstånd kan anlitas för att utföra personlig assistans. Risken för att enskilda ska anlita, eller känna sig tvungna att anlita, oseriösa anordnare minskar med de föreslagna lagändringarna. Det blir även tydligt för assistansanordnare, som idag inte behöver ha tillstånd, vad som förväntas av dem med ett krav på tillstånd från IVO.

Förvaltningen anser vidare att de är ett mycket bra förslag att IVO ska underrätta Försäkringskassan och kommun, när IVO har

återkallat ett tillstånd eller tillfälligt förbjudit anordnare att bedriva verksamhet.

Susanna Halldin Olsson
Stadsdelsdirektör

Fredrik Skoglund
Avdelningschef

Bilaga

1. Promemoria- Utbetalning av ersättning för personlig assistans endast vid tillstånd, socialdepartementet, 2020-12-23.
2. Remissbrev, kommunstyrelsen, 2021-01-12.

Attesterat av

Detta dokument har godkänts digitalt av följande personer:

Namn	Datum
Susanna Halldin Olsson, Stadsdelsdirektör	2021-01-20
Fredrik Skoglund, Avdelningschef	2021-01-18